

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๘/๒๕๖๗

วันที่ ๒๖ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

{	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
	นายสมชาย เล่งหลัก สมาชิกวุฒิสภา	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๕) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ...” มาตรา ๑๐๘ บัญญัติว่า “สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ... ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) ...” และมาตรา ๑๑๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๘ ...”

รัฐธรรมนูญบัญญัติให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่ประสานความคิดเห็นจากประชาชนที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความหลากหลายทางอาชีพ วิถีชีวิต และความสนใจ เพื่อให้การทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กรต่าง ๆ และหน้าที่อื่น ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้รับการพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ไม่อยู่ภายใต้อคติการทางการเมืองของพรรคการเมืองหรืออาณัติของนักการเมือง โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ บัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม

ของสมาชิกวุฒิสภาไว้ เพื่อกลั่นกรองบุคคลที่มาดำรงตำแหน่งดังกล่าวเบื้องต้นและเป็นหลักประกันว่า บุคคลนั้นมีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน จะปฏิบัติหน้าที่ อย่างซื่อสัตย์สุจริต เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศและความผาสุกของประชาชน และ มาตรา ๑๑๑ (๔) บัญญัติว่าด้วยเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง หากขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๘ ซึ่งมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) บัญญัติลักษณะ ต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่าต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๕) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ซึ่งมาตรา ๙๘ (๕) เป็นบทบัญญัติห้ามบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิ สมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ซึ่งสิทธิสมัครรับเลือกตั้งถือเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองแก่ ประชาชนชาวไทยให้มีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกัน อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญและกฎหมายได้บัญญัติมาตรการจำกัดสิทธิดังกล่าวแก่ผู้ที่กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ทุจริตการเลือกตั้ง หรือกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่มีลักษณะร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นพฤติกรรม ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการทำหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมือง จนถึงขั้นศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง บุคคลดังกล่าวย่อมไม่มีความเหมาะสมและไม่ควรอยู่ในฐานะที่จะไว้วางใจที่จะให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เช่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคสี่ บัญญัติให้กรณีที่ศาลฎีกาพิพากษา ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภากระทำการทุจริต การเลือกตั้ง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม บัญญัติให้กรณีที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ บัญญัติให้ กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการ ตามวรรคหนึ่ง ให้สั่งยุบพรรคการเมืองและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองนั้น

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นก่อนว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และ มาตรา ๙๘ (๕) หรือไม่ โดยมีความเห็นดังนี้

(๑) กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา พิจารณาคดีโดยไม่ใช้ระบบไต่สวนแต่กลับใช้ระบบกล่าวหาทำให้การรับฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด

เห็นว่า การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกา ตามคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ลต สส ๔/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ ลต สส ๓๓๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ เป็นการพิจารณาตามคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้พิจารณาคดีที่ผู้ถูกร้องก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคล จัดเตรียมเพื่อจะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองซึ่งเป็นการทุจริต ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ อันเป็นการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผลการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นไปตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด ที่กำหนดให้ใช้การพิจารณาระบบไต่สวน โดยศาลฎีกามีหน้าที่หลักในการ แสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงในประเด็นแห่งคดี และเปิดโอกาสให้คู่ความทั้งสองฝ่ายนำ พยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาอย่างเต็มที่ หากผู้ถูกร้องประสงค์ที่จะโต้แย้งกระบวนการ พิจารณาชอบที่จะใช้สิทธิโต้แย้งในระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาได้ ซึ่งระเบียบดังกล่าว มีมาตรฐานที่สามารถประกันความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีแก่คู่ความได้ เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษา ในคดีดังกล่าวว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ของผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา คดียอมเป็นที่สุดและถือเป็นยุติตามคำพิพากษา ของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบคำวินิจฉัยในปัญหาที่เป็นอำนาจหน้าที่ ของศาลฎีกาดังกล่าวได้ ทั้งศาลรัฐธรรมนูญมิใช่ศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยคำคัดค้านคำพิพากษาของศาลฎีกา และไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาของศาลฎีกาได้ เนื่องจากศาลแต่ละระบบนั้น นอกจากเป็นอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารแล้ว ยังเป็นอิสระ ต่างหากจากกันอีกด้วย ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

๓๐

(๒) กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ เนื่องจากผู้ร้องจะต้องดำเนินการตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือก การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีเหตุสิ้นสุดลงตามมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งตามคำร้อง เป็นกรณีที่ผู้ร้องตรวจสอบว่าผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจากเป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๕) หรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว เพื่อยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๓ ที่บัญญัติให้กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแล้ว หากความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย การตรวจสอบกรณีดังกล่าว มิใช่เป็นกรณีที่ผู้ร้องต้องดำเนินการตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือก การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการยื่นคำร้องในกรณีอื่นของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลฎีกา และกำหนดวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลฎีกา เช่น การยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ใดตามข้อ ๓๖ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๐ มาตรา ๔๗ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒ นอกจากนี้ การตรวจสอบว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ผู้ร้องย่อมต้องตรวจสอบว่าศาลเคยมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง หรือไม่ เมื่อผู้ร้องตรวจสอบแล้วปรากฏว่าศาลฎีกามีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ลต สส ๔/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ ลต สส ๓๓๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง

๑๐๐

เป็นเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา ผู้ร้องย่อมนำมาอ้างประกอบการพิจารณาแล้วมีมติและคำวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวและส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๘๘ (๕) ได้ ส่วนการที่ผู้ร้องนำทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๕) มาใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบลักษณะต้องห้ามดังกล่าวของผู้ถูกร้องนั้นเป็นไปตามมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ที่บัญญัติให้บุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากอยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๘๘ (๕) ต้องห้ามการเป็นสมาชิกวุฒิสภา การพิจารณาดำเนินการของผู้ร้องจึงเป็นไปตามเงื่อนไขและองค์ประกอบของกฎหมาย ไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติและใช้บังคับกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งแต่อย่างใด ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีมติและวินิจฉัยในการประชุมครั้งที่ ๗๕/๒๕๖๗ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๗ ว่า ศาลฎีกามีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ลต สส ๔/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ ลต สส ๓๓๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๘๘ (๕) จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเมื่อผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว

(๓) กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า กรณีของผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๕) มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๑๑๑ (๔) เนื่องจากขณะที่ผู้ถูกร้องสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๕) ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๕) บัญญัติห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เป็นการเฉพาะ ไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และในเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด

เห็นว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๘๘ (๕) ที่บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่าต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัคร

รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากอยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง นอกจาก
หมายความรวมถึงการไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวในขณะที่บุคคลใช้สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิก
วุฒิสภา ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ต้องไม่มีอยู่ตลอดระยะเวลา
ในการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ร้องเรียนว่ากระทำการทุจริตการ
เลือกตั้งอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผลการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งทำการไต่สวนแล้ว
ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาพิจารณาพิพากษา ซึ่งศาลฎีกาพิจารณาแล้วมีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ลต สส
๔/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ ลต สส ๓๓๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ว่า
ผู้ถูกร้องกระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหา และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปี
นับแต่วันที่ มีคำพิพากษา ในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ส่งผลให้ผู้ถูกร้องเป็นบุคคล
ที่มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑)
ประกอบมาตรา ๙๘ (๕) ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาดังกล่าว
แม้ในขณะที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และในขณะที่มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ให้ผู้ถูกร้องได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ศาลฎีกายังไม่มีคำพิพากษา
เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง แต่ลักษณะต้องห้ามดังกล่าว นอกจากจะต้องไม่มีอยู่ในขณะที่
ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ยังรวมถึงต้องไม่มีตลอดระยะเวลาในขณะที่ผู้ถูกร้อง
ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย ดังนั้น เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของผู้ถูกร้องในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องย่อมต้องลักษณะต้องห้าม
ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๕)
ผู้ร้องจึงสามารถนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้ถูกร้องได้ และการพิจารณาปรับใช้
บทบัญญัติดังกล่าวมิใช่เป็นการนำเอาบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาใช้ย้อนหลังที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกร้อง
แต่อย่างใด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องไม่อาจรับฟังได้

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประกาศผลการเลือก คือ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา
ศาลฎีกามีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ลต สส ๔/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ ลต สส
๓๓๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ว่าผู้ถูกร้องกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง อันเป็นการ

๑๒๐

ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากอยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันมีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๕) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๕) แล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ยุติปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ยุติปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ เป็นต้นไป

เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงทำให้มีตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกว่างลง ประธานวุฒิสภาต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเลื่อนบุคคลในบัญชีสำรองของกลุ่มนั้นขึ้นมาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตามลำดับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕ โดยให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ คือ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๘ เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือก ว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕

(นายณภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ